

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1971/15
Karar Sayısı : 1971/28
Karar Tarihi:4/3/1971

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Yenice Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 4.4.1929 günlü, 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 97. maddesinde yer alan “Ancak tehirinde mazarrat umulan hallerde Cumhuriyet Müddeiumumileri ve müddeiumumilerin muavini sıfatıyla emirlerini icraya memur olan zabıta memurları arama yapabilirler” hükmüyle, 4.7.1934 günlü, 2559 sayılı Polis Vazife ve Selâhiyet Kanununun 9. maddesinin E bendinde yer alan “Zabıta şüphe üzerine bu kabil eşhasın üzerini arayabilir” hükmünün, Anayasa’nın 11.,14. ve 15/2. maddelerine aykırı olduğu yolunda Cumhuriyet Savcısınca ileri sürülen iddiayı mahkemede ciddi görerek benimsemiş ve Anayasa’nın 151. maddesine dayanılarak Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur.

I-Olay :

Jandarma karakoluna götürülen ve yapılan arama sonucunda üstünde bıçak bulunan sanık hakkında, 6136 sayılı Kanunun 15. ve tehdit suçundan ötürü Türk Ceza Kanununun 191/1. maddeleri uyarınca, 17.1.1970 günlü, 1970/33-1970/10 sayılı iddianame ile dava açılmıştır. Yenice Asliye Ceza Mahkemesinde 1970/10 esas sayısını alan davanın 17.2.1971 günlü duruşmasında Cumhuriyet Savcısı, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 97. maddesinin birinci fıkrasının ve Polis Vazife Selâhiyet Kanununun 9. maddesinin E bendinin aramaya ilişkin hükümlerinin Anayasaya aykırı olduğunu ileri sürmüş ve bu yoldaki itirazın ciddi olduğu kanısına varan mahkeme de iptal istemi ile Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

II-Mahkemenin gerekçesi özeti:

1-Anayasanın 15. maddesinde “Kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş hakim kararı olmadıkça; kamu düzeninin gerektirdiği hallerde de, kanunla yetkili kılınan merciin emri bulunmadıkça, kimsenin üstü, özel kâğıtları eşyası aranamaz” denilmektedir. Oysa iptal istemine konu olan yasalar, tehirinde mazarrat umulan hallerde arama yetkisini Cumhuriyet Savcısına ve zabıtaya tanımış bulunmaktadır. Ayrıca, zabıta, 2559 sayılı Kanunun 9/E. maddesi hükmüne dayanarak bu bentte gösterilen serseri ve sabıkalıların üstlerini de arayabilmektedir. “Kamu düzeni” sözü sınırlı bir kavram olduğu halde “tehirinde mazarrat umulan haller” deyimini çok daha geniş ve esnek bir kavram olduğu, “serseri ve sabıkalı” deyimlerinin yorumlanması da zabıtaya bırakıldığı için bu hükümler Anayasa’ya ters düşen uygulamalara olanak sağlamaktadır. Şu nedenlerle Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 97. maddesinin birinci fıkrasında ve 2559 sayılı Kanunun 9. maddesinin E bendinde yer alan söz konusu hükümlerin Anayasanın 11.,14. ve 15/2. maddelerine aykırılığı açıktır.

2-Anayasa Mahkemesi birçok kararlarında Anayasanın 151. maddesindeki “uygulanacak kanun hükümleri” deyiminin bir kimse hakkında dolaylı olarak uygulanacak hükümleri de kapsadığını kabul etmiş ve ereğin Anayasaya aykırı kanunların ayıklanması

Esas Sayısı : 1971/15
Karar Sayısı : 1971/28

olduğunu belirtmiştir. Olayda sanık yukarıda sözü edilen yasalardan destek alan zabitanın araması sonucu suçlu duruma gelmiştir. Keyfi ve indi olarak jandarmanın karakoluna götürüldüğünü ve üzerinin arandığını ileri sürmekte, sorumlular hakkında soruşturma yapılmasını istemektedir. Şu duruma göre mahkemenin bu hükümleri Anayasa Mahkemesine götürmeye yetkisi vardır.

III-İnceleme :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında; ilk inceleme raporu, Asliye Ceza Mahkemesinin 17.2.1971 günlü ve 1970/10 sayılı gerekli kararı ve ekleri, konu ile ilgili öteki metinler okunduktan sonra önce itiraz yoluna başvuran mahkeme yönünden yetki sorunu üzerinde duruldu.

Anayasanın 151. maddesinin birinci fıkrasında "Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanunun hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır" denilmekte; aynı hüküm 22.4.1962 günlü, 44 sayılı Kanunun 27. maddesinde de tekrarlanmış bulunmaktadır.

İtiraz yoluna başvuran Yenice Asliye Ceza Mahkemesinin bakmakta olduğu 1970/10 esas sayılı dava 6136 sayılı Kanuna aykırı eylemden ve tehdit suçundan sanık olan bir kimseye ilişkindir. Mahkemenin bu davada Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 97. maddesinin birinci fıkrasının ve Polis Vazife ve Selâhiyet Kanununun 9. maddesinin E bendinin aramaya ilişkin hükümlerini uygulaması söz konusu olamaz. Anılan hükümler, iş mahkemeye gelmeden çok önce mahkemenin dışındaki görevlilerce uygulanmış bulunmaktadır. Sanığın karakola götürülmesinden ve üstünün aranmasından sızlanışı ile ortaya çıkan iddia da mahkemenin bu davada çözüme ve sonuca bağlayacağı bir sorun olmadığı gibi bunun sanığın eylemindeki niteliği etkilemesi de düşünülemez.

Şu duruma göre Anayasanın 151. maddesine uymayan itirazın itirazda bulunan mahkemenin yetkisizliği yönünden reddi gerekir.

IV-Sonuç :

Yukarıda açıklanan nedenlerden ötürü Anayasanın 151. maddesinde uymayan itirazın, itirazda bulunan mahkemenin yetkisizliği yönünden reddine, 4.3.1971 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Başkan Vekili	Üye
Hakkı KETENOĞLU	Avni GİVDA	Celâlettin KURALMEN
Üye	Üye	Üye

Esas Sayısı : 1971/15
Karar Sayısı : 1971/28

Fazıl ULUOCAK

Sait KOÇAK

Nuri ÜLGENALP

Üye

Üye

Üye

Muhittin TAYLAN

Şahap ARIÇ

İhsan ECEMİŞ

Üye

Üye

Üye

Ahmet AKAR

Halit ZARBUN

Kâni VRANA

Üye

Üye

Üye

Muhittin GÜRÜN

Şevket MÜFTÜGİL

Ahmet H.BOYACIOĞLU